

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZZTÜRK

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

 10.55107/turksosbilder.1401253

Sevil YAVUZZTÜRK
nilsevil16@gmail.com
0000-0002-7833-8875

İsmail Yavuz ÖZZTÜRK
iyavuzozturk@mersin.edu.tr

0000-0001-6256-4387

Özet

15 Mart 2011'de başlayan Suriye iç savaşı neticesinde Türkiye komşu ülkeden yoğun göç almıştır. Göç İdaresi verilerine göre gelen sığınmacıların çoğunluğu çocuklardan oluşmaktadır. Bu çocukların eğitim öğretime kesintisiz devam edebilmesi için Millî Eğitim Bakanlığı tarafından Avrupa ortaklı birtakım projeler hayata geçirilmiştir. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) bu projelerden biridir. 2019 yılında Çin'in Wuhan kentinden dünyaya yayılan COVID-19 salgını her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni sorunları beraberinde getirmiştir. Söz konusu salgın nedeniyle eğitimin bütün kademelerinde uzaktan eğitime geçiş zorunluluğu doğmuştur. Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) kapsamında yürütülen derslerde de uzaktan eğitime geçiş yaşanmıştır. Bu çalışmayla 2020-2021 eğitim öğretim döneminde uzaktan eğitimle ders gören ve 2021-2022 yılında yüz yüze eğitime başlayan PIKTES kapsamında, uyum sınıflarında öğrenim görmekte olan 15 yabancı uyruklu öğrencinin sürece yönelik görüşlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Nitel modeldeki çalışmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu yoluyla toplanmıştır ve içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda dil engeli, cihaz ve alt yapı yetersizliği nedeniyle öğrencilerin sorun yaşadıkları tespit edilmiştir. Araştırmanın

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanındaki araştırmacılara, öğretim programı ve ders kitabı hazırlayıcılarına, hibrit eğitim veya uzaktan eğitimle ders işleyen eğitimcilere katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19 küresel salgını, Öğrenci görüşleri, PIKTES, Uzaktan eğitim, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi.

Abstract

As a result of the Syrian civil war, which started on March 15, 2011, Türkiye has received intense immigration from the neighboring country. According to Immigration Administration data, the majority of incoming asylum seekers are children. In order for these children to continue their education without interruption, the Ministry of National Education has implemented a number of projects with European partners, but the COVID-19 epidemic, which spread from Wuhan, China to the world in 2019, has brought new problems in the field of education, as in every field. Due to the epidemic in question, it has become necessary to switch to distance education at all levels of education. There has also been a transition to distance education in the courses carried out within the scope of the Project for Supporting Inclusive Education for Children in the Turkish Education System (PIKTES). This study aimed to reveal the opinions of 15 foreign students who were studying in adaptation classes within the scope of PIKTES, who took courses via distance education in the 2020-2021 academic year and started face-to-face education in 2021-2022, regarding the process. In the study with a qualitative model, data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using the content analysis method. As a result of the research, it was determined that the learners had problems due to language barrier and lack of devices and infrastructure. It is thought that the research will contribute to researchers in the field of teaching Turkish as a foreign language, curriculum and textbook preparers, and educators who teach through hybrid education or distance education.

Keywords: COVID-19 pandemic, Distance education, Learner opinions, PIKTES, Teaching Turkish as a foreign language.

Giriş

Dünyanın bir yerinde olan bir olay tüm dünyayı etkileyebilecek boyuta ulaşabilir. Buna yakın tarihimizde verilebilecek örnek; 2019 yılının sonlarına doğru ortaya çıkan ve küresel çapta etkiye sahip olan COVID-19 salgını olup, salgın ülkelerde birçok alanı etkilemiştir. Salgının yayılmasına yönelik bir dizi önlemlerin alınırken bu önlemlerin yansıdığı başlıca alanlardan biri eğitim ortamları olmuştur. Türkiye’de sokağa çıkma kısıtlamalarıyla başlayan süreç ile birlikte Sağlık Bakanlığının önerisiyle üniversitelerde ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı tüm okullarda yüz yüze eğitime bir süre ara verilip uzaktan eğitim çözümleri işe

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

koşulmaya başlanmıştır. Türkiye’de, 123 üniversitede uzaktan eğitim birimi bulunduğu ve üniversitelerin çoğunun uzaktan eğitim için gerekli teknolojik

altyapıya sahip olduğu görülmüştür. (Dikmen ve Bahçeci, 2020). Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2011-2012 öğretim yılında Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi kapsamında hazırlanan ve e-öğrenme ihtiyaçları için kullanılan dijital bir platform olan Uzaktan Eğitim Merkezinin Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden 23 Mart 2020 tarihinden itibaren ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri için TRT-EBA TV ile uzaktan eğitime başlamıştır. Bu platformda eğitimin bilişim gereksinimlerini karşılamak amacıyla arama motoru, sosyal ağ, e-ansiklopedi ve canlı yayınlarla verilen öğretmen eğitimleri gibi uzaktan eğitim çalışmaları yer almıştır (<http://uzem.eba.gov.tr/>). Uzaktan eğitim yoluyla öğrenen, öğreten ve öğrenme kaynakları arasındaki sınırlılıkların ortadan kaldırılması hedeflenmiştir. Yine EBA üzerinden Zoom uygulaması aracılığıyla eş zamanlı ve eş zamansız eğitime devam edilmiştir. COVID-19 salgını nedeniyle her kademede yaşanan bu uzaktan eğitime geçiş süreci, Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) kapsamında verilen eğitimde de yaşanmıştır ancak süreci öğrencilerin gözünden ele alan herhangi bir çalışma tespit edilmemiştir. Bu araştırmayla söz konusu projenin paydaşlarından biri ve merkezindeki öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki deneyimlerinin ortaya koyulması suretiyle alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

“COVID-19”, “PIKTES”, “uzaktan eğitim”, “öğrenci görüşleri”, “öğretici görüşleri”, “yabancı dil olarak Türkçe öğretimi” anahtar kelimeleriyle Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi, Google Akademik, TR Dizin ve Dergi Park gibi akademik veri tabanları tarandığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yabancı uyruklu öğrencilerin salgın sürecinde uzaktan eğitimlerine yönelik 28 araştırma ile karşılaşılmaktadır. Bu araştırmalar incelendiğinde 3’ünün (Başaran ve Bensenghir, 2021; Yücel ve Başaran, 2021; Çelik ve Kardaş İşler, 2020) öğrenci, 3’ünün (Yurdakul ve Duman, 2021; Şengül, 2021) öğretici ve 2’sinin (İskender, 2021; Güngör vd., 2020) hem öğrenci hem de öğretmenlerden görüş alınarak oluşturulduğu görülmektedir. Öğrencilerden görüş alan çalışmalar incelendiğinde bunların Arap ülkelerinde öğrenim gören A1 düzeyindeki Arap öğrencilere (Başaran ve Bensenghir, 2021), Kazakistan’daki 5

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

okuldan 12-16 yaş ile Bosna Hersek'teki 4 okuldan 13-18 yaşlarındaki öğrencilere (Yücel ve Eraslan, 2021) ve 4. sınıf kademesindeki öğrencilere odaklandıkları belirlenmiştir. Öğreticilerden görüş alan çalışmalara bakıldığında da bunların Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğünce okutman görevlendirilen yurt dışındaki üniversiteler, yurt içindeki kamu kurumları veya özel kurumlar, Yunus Emre Enstitüsü, Türkiye Maarif Vakfı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Ahmet Yesevi Üniversitesi bünyesindeki Türkçe öğretim merkezlerinde uzaktan eğitim ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi faaliyeti sürdüren alan uzmanları (Yurdakul ve Duman 2021); Türkiye'deki 21 üniversitedeki Türkçe öğretim merkezleri (TÖMER) ile dil öğretim uygulama ve araştırma merkezleri (DİLMER) 43 öğretim görevlisine (Şengül, 2021) odaklandıkları saptanmıştır. Ayrıca bir çalışmada (Çalışır ve Özaslan, 2021), Sakarya ilindeki 8 sınıf öğretmeninin yanı sıra PIKTES kapsamında faaliyet gösteren 6 öğreticinin görüşü toplanmıştır. Hem öğrenci hem de öğreticilerden görüş alan çalışmalar ele alındığında ise A1 ve A2 düzeyindeki öğrenciler ile A1, B1, B2 düzeyindeki öğretmenler (İskender, 2021); B1, B2, C1 düzeyindeki uluslararası öğrenciler ile öğretim görevlilerine (Güngör vd., 2020) odaklanıldığı görülmektedir. Çalışmalarda genel itibarıyla TÖMER, DİLMER gibi kurumlar üzerine çalışılmış olup ortaokul ve ilkokul kademesindeki öğrencilere odaklanan yalnızca bir çalışmayla (Yücel ve Eraslan, 2021) karşılaşılmaktadır. Bozan, Anagün ve Anılan (2022), olgu bilim yöntemi kullanarak Suriyeli öğrencilerin ve PIKTES öğretmenlerinin COVID-19 küresel salgını döneminde eğitimden etkilenme durumlarını ve deneyimlerini öğretmenler aracılığıyla incelemiştir. Dikkat edilirse PIKTES öğrencilerinin COVID-19 salgını sürecinde uzaktan eğitime yönelik görüşlerine başvuran herhangi bir araştırma mevcut değildir.

Araştırmanın Problemi

Uzaktan eğitimle Türkçe öğretimine dair yapılan çalışmalara bakıldığında, PIKTES kapsamında uyum sınıflarında eğitim öğretim gören yabancı uyruklu Suriyeli, Iraklı ve Afganistanlı ilkokul öğrencilerinin bir arada olduğu ve hem öğreticinin hem öğrencinin bir arada incelendiği herhangi bir araştırma yapılmadığı görülmektedir. Uyum sınıfının diğer sınıflardaki yabancı öğrencilerden farkı ise sadece 3. sınıfa giden öğrencilerin uyum sınıfına alınmasının yanı sıra PIKTES Merkez Ofisin hazırlanmış olduğu dereceli puanlama anahtarına göre 4 temel dil

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

becerisinde 115 puanın altında kalan öğrenciler olup eğitim ve sosyal uyum açısından geliştirilmesi gereken dezavantaj grubu öğrenciler olmalıdır. Uyum sınıfında kullanılan materyaller ve eğitim şekli de diğer sınıflarda olan yabancı uyruklu öğrencilerin sistemi ile farklılık arz etmektedir.

Alt Problemler

Yukarıda bahsedilen problem durumundan hareketle bu çalışmada “PIKTES Projesi kapsamındaki uyum sınıflarına devam eden Afgan, Iraklı ve Suriyeli ilkökul öğrencilerin COVID-19 küresel salgını sürecinde uzaktan eğitime dair görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu soruya bağlı olarak aşağıdaki alt sorular hazırlanmıştır:

1. Öğrencilerin öğretici-öğrenci, öğrenci-öğrenci ve öğrenci-içerik etkileşimi açısından uzaktan eğitim sistemine yönelik görüşleri nelerdir?
2. Öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde eş zamanlı derslere katılım durumları nelerdir?
3. Öğrencilerin, yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitim kapsamındaki eş zamanlı derslere yönelik görüşleri nelerdir?
4. Öğrencilerin uzaktan eğitim sisteminde eş zamanlı işlenen derslere ait kayıtlara yer verilmesine yönelik görüşleri nelerdir?
5. Uzaktan Türkçe öğretiminde, öğrencilerin anlamada veya uygulamada zorlandıkları dil becerisi/becerileri nelerdir?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, verilerin toplanması ve verilerin analizi üzerinde durulmaktadır.

Araştırmanın Modeli

Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanılarak algı ve olayların doğal ortamında, gerçekçi ve bütüncül bir bakış

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

açısıyla ortaya koyulmasına yönelik (Yıldırım & Şimşek, 2016) nitel araştırma modelindeki bu çalışma fenomenoloji (olgu bilim) desenine uygun olarak desenlenmiştir.

Olgu bilim araştırması, insan olgusu üzerine yoğunlaşan ve yaşanmış deneyimlerin dile getirilişinin anlamlarını tanımlamayı amaçlayan, tümevarıma dayalı ve betimleyici bir araştırma türüdür (Saban & Ersoy, 2016). Araştırmacı bu desende bireylerin bir kavrama veya olguya ilişkin deneyimlerini ortaya çıkarmaya yönelik çalışmalar yürütür (Creswell, 2007). Bu çalışmada PIKTES kapsamındaki uyum sınıfında eğitim öğretim gören Suriye, Irak ve Afgan uyruklu 4. sınıf öğrencilerinin (9-10 yaş gurubu) COVID-19 küresel salgını nedeniyle uzaktan yürütülen eğitim-öğretim sürecine ilişkin görüşleri ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, Konya’da 2021-2022 eğitim öğretim döneminde üç farklı devlet okulunun PIKTES kapsamındaki uyum sınıflarında uzaktan Türkçe öğrenme sürecini deneyimlemiş ve 4.sınıfa geçmiş Suriye, Irak ve Afgan uyruklu 15 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmaya konu olan okulların ve öğrencilerin belirlenme sürecinde kartopu tekniği kullanılmıştır. Görüşleri toplanan öğrencilerin ve bir yıl önce 3. sınıf öğrencisi olup (2020-2021 eğitim öğretim yılı) uzaktan eğitim yoluyla eş zamanlı derslere katılmış olduklarının belirtilmesi yerinde olacaktır. Katılımcılar seçkisiz olmayan örnekleme yöntemleri arasında yer alan uygun örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Bu örnekleme yöntemi olasılıklı olmayıp örneklem grubuna kolay ulaşılabilen, maliyeti düşük bir yöntemdir (Schonlau, Fricker ve Elliot, 2002). Katılımcılara ilişkin betimsel bilgiler, hazırlanan görüşme formunun ön ekinde yer verilen olan Kişisel Bilgi Formu’ndan elde edilmiştir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Aşağıda katılımcı öğrencilere dair demografik bilgiler yer almaktadır:

Tablo 1 Öğrencilerin demografik bilgileri

Katılımcılar	Cinsiyet	Uyruk	Sınıf
AÖ1	Erkek	Afganistan	4
AÖ2	Erkek	Afganistan	4
AÖ3	Kız	Afganistan	4
AÖ4	Kız	Afganistan	4
AÖ5	Kız	Afganistan	4
IÖ1	Erkek	Irak	4
IÖ2	Kız	Irak	4
IÖ3	Kız	Irak	4

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

IÖ4	Erkek	Irak	4
SÖ1	Erkek	Suriye	4
SÖ2	Kız	Suriye	4
SÖ3	Kız	Suriye	4
SÖ4	Erkek	Suriye	4
SÖ5	Kız	Suriye	4
SÖ6	Erkek	Suriye	4
Toplam	15		

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmıştır. PIKTES kapsamındaki uyum sınıfında eğitim öğretim gören Suriye, Irak ve Afgan uyruklu 4. sınıf öğrencilerin (9-10 yaş gurubu) COVID-19 küresel salgını nedeniyle uzaktan yürütülen eğitim-öğretim sürecine ilişkin görüşlerinin değerlendirildiği çalışmada öğrenciler için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir.

Araştırmacı tarafından yabancılara Türkçe öğretiminde uzaktan eğitim ile ilgili kaynaklar tarandıktan sonra hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ile bilgisayar ve öğretim teknolojileri alanlarında

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

görev yapan uzmanlara sunulmuş olup; onların formda yer alan sorulara dair görüşleri alınmıştır. Görüşler doğrultusunda form soruları düzenlenmiştir. Soruların öğrenci tarafından anlaşılabilir olup olmadığını belirlemek adına sınıf düzeyindeki 3 öğrenci ile pilot görüşme gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmenin ardından alan uzmanları ile öğrencilerden gelen dönütlerden hareketle öğrencilere yönelik görüşme formuna son şekli verilmiştir. Bütün bu işlemler yoluyla görüşme formlarının iç geçerliliğinin sağlanacağı düşünülmektedir. İç geçerlik verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması sürecinde araştırmacının tutarlı olması ve bu tutarlılığı nasıl sağladığını belirtmesiyle alakalıdır. Araştırmacının kendini ve araştırma süreçlerini eleştirel bakış açısıyla devamlı sorgulaması ve bulgularının gerçeği yansıtırma durumunu denetlemesi gerekir. Geçerliliğin sağlanmasında toplanan veriler ve ulaşılan sonuçlar hakkında meslektaş ile katılımcı doğrulaması gibi bazı ilave yöntemlerden yararlanılmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından dile getirildiği üzere araştırmacının, toplanacak verilerin daha zengin olacağını düşündüğü durumlarda, nitel veri toplamada önemli bir işleve sahip olan odak grup görüşmesi yoluyla toplanmıştır. Veriler toplanmadan önce Mersin Üniversitesi Etik Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu ve ardından Konya İl Millî Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır.

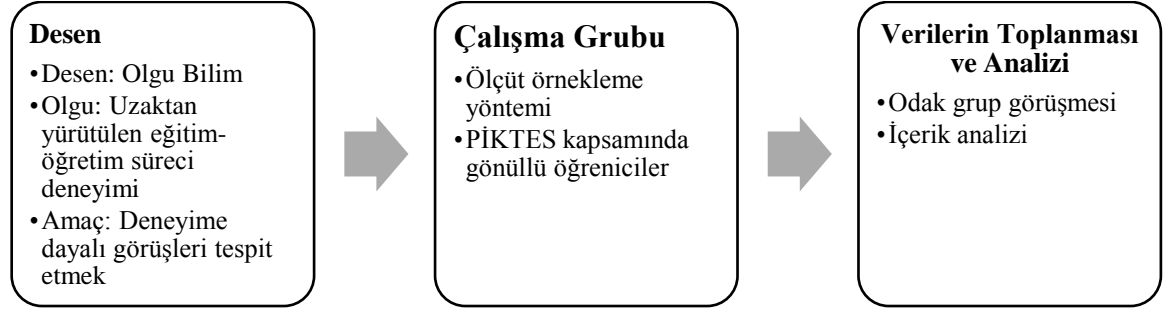
Kurumlardan gerekli izinler alındıktan sonra uzaktan eğitim sürecinde uyum sınıfında öğrenim görmüş olan Suriye, Irak ve Afganistan uyruklu öğrenciler ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Veriler toplanmadan önce araştırmanın amacı hakkında kısa bilgiler verilmiştir. Bu kapsamda katılımcılara görüşme esnasında ses kaydı yapılacağı, araştırma bulguları raporlanırken verilerin herhangi bir şekilde üçüncü kişiler ile paylaşılmayacağı ve kendilerine araştırma sonuçları hakkında bilgilendirme yapılabileceği belirtilmiştir. Ayrıca katılımcıların odak grup görüşmesine gönüllü olarak katıldıklarına dair belgeler de alınmıştır. Öğrencilerin velilerinden de bu kapsamda doldurup imzalamış oldukları onam formları toplanmıştır.

Verilerin Analizi

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizi belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yenilenebilir bir teknik olarak tanımlanır. Bir mesajın belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir şekilde tanınmasına yönelik çıkarımların yapıldığı bir tekniktir. İçerik analizi sonucunda elde edilen verilerin yorumlanmasında genellikle frekans ve yüzde kullanılır (Büyüköztürk vd., 2016) Toplanan veriler MAXQDA adlı program yoluyla içerik analizi çerçevesinde tema, kod ve kategorilere ayrılmıştır. Görüşleri alınan katılımcıların görüşlerinden alıntılar sunulmuştur. Araştırma sürecinin özeti Şekil 1’de yer almaktadır:

Şekil 1 Araştırma sürecinin özeti

Etik Kurallara Uygunluk

Araştırmanın bütün sürecinde araştırmacı tarafından bilimsel ve etik kurallar göz önünde bulundurulmuştur. Çalışma konusu ile ilgili diğer eserlerden yararlanılması durumunda atıf yapılmış olup, veriler üzerinde herhangi bir oynama yapılmamıştır. Elde edilen veriler, talep edilmesi durumunda, resmî olmak kaydıyla, üçüncü kişilerle paylaşılacaktır. Araştırmaya katılmak isteyenlere “bilgilendirilmiş gönüllü olur / onam formu” imzalatılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formlarından yararlanıldığı için “Etik Kurul İzni (EK-X)” alınmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bulguları, araştırma soruları esas alınarak 5 ulam (kategori) ve bunlara bağlı 7 tema hâlinde sunulmaktadır. Bulgular ele alınırken gerçek ad ve soyadlarına yer verilmeyen, bunun yerine her birini temsil edecek ayrı bir kod adı

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

belirlenen (SÖ1: Suriyeli öğrenci, İÖ1: Iraklı öğrenci, AÖ1: Afganistanlı öğrenci) katılımcıların görüşlerine ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmektedir.

Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitimle Yabancılara Türkçe Öğretimine İlişkin Öğrenci Görüşleri

Bu ulamdaki bulgularda, PIKTES kapsamındaki uyum sınıfında yer alan yabancı öğrencilerin eş zamanlı işlenen Türkçe eğitimi derslerine dair görüşleri sunulmuştur. Bulgular ele alınırken gerçek ad ve soyadlarına yer verilmeyen, bunun yerine her birini temsil edecek ayrı bir kod adı belirlenen katılımcıların görüşlerine ilişkin doğrudan alıntılara yer verilmektedir.

Aşağıda katılımcı öğrencilerin, eş zamanlı işlenen Türkçe eğitimi derslerine yönelik 4 ulamdaki sorular doğrultusunda ortaya çıkarılan 7 tema ve alt temalara yer verilmektedir:

Tablo 2 Öğretici -öğrenci, öğrenci- öğrenci ve öğrenci içerik etkileşimi açısından uzaktan eğitim sistemine yönelik görüşler

Tema	Alt Temalar	f
Öğretici-Öğrenci Etkileşimi	Kısmen etkileşim oldu.	5
	WhatsApp ve Zoom yoluyla etkileşimdedik.	4
	Etkileşim olmadı.	1

Tablo 2'ye göre uzaktan eğitim sisteminde öğretici öğrenci etkileşiminin 3 alt temada toplandığı görülmektedir. Katılımcı öğrenci beyanlarında kısmen etkileşimin olduğu ve WhatsApp, Zoom yoluyla etkileşimde oldukları görüşü yoğunluktadır. Bir katılımcının ise etkileşimin olmadığı yönünde görüş belirttiği görülmektedir. Kısmen iletişimin olduğuna dair SÖ3 kodlu öğrencinin, öğretmeni ile telefon yoluyla iletişimde olduklarını ancak okuldaki gibi yeterli olmadığını, ders haricinde öğretmenine cuma mesajı iletiyor olmasını şöyle ifade etmiştir: “Yani öğretmenimizle konuşuyorduk da ama okuldaki gibi değil. İşte derslere girdiğimde

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

bir de bazenleri öğretmenim arıyordu, öyle görüş yaptık. Annemin telefonundan cuma günü dua falan atıyorum, o da böyle işte mutlu olmuştu, güzel bir emoji göndermişti.” Bir diğer katılımcı öğrenci olan SÖ4 eş zamanlı dersler esnasında kameranın görsel iletişime zaman zaman açılıp, kapatılmasına dair şöyle görüş belirtmektedir: “Öğretmen kamera kapalı hep onu görmüyorduk ama bazenleri görüyorduk. Bazen de bize kapat söylüyordu.” Yine benzer ifade olarak İÖ1 kodlu öğrenci, öğretici ile sadece derste iletişim hâlinde olduklarını şöyle beyan etmiştir: “Öğretmenimizi de tek derste görüp konuşabiliyorduk ben özlüyordum.” AÖ2 kod adlı öğrenci de öğretmen ve arkadaşları ile eş zamanlı derslerde iletişim hâlinde olduklarını, öğreticinin bazen mikrofonu kapatma durumunda kaldığını şöyle ifade etmiştir: “Öğretmenim ve arkadaşlarımı sadece EBA’ da görüyordum, konuşuyorduk ama bazen öğretmen sesi kapatıyordu, ders hemen bitiyordu.”

Tablo’ya göre konu ile ilgili AÖ2 kod adlı öğrenci ise öğretmeni ile eş zamanlı dersler yoluyla iletişimde olduklarını ancak aynı ortamda oyun oynamamaktan, fiziksel temas kuramamaktan kaynaklı kısıtlılığı şöyle ifade etmiştir: “Okuldaki gibi öğretmenimle arkadaşlarımla konuştuk, görüştük işte EBA’ da ama sadece öğretmenime sarılamıyordum bir de arkadaşlarım aynı yerde oyun oynamadı, işte beraber değildik, ondan okulu özlüyordum.”

Tablo’ya göre öğrencilerin WhatsApp ve Zoom aracılığı ile iletişimde oldukları beyanları doğrultusunda anlaşılmaktadır. Konu ile ilgili İÖ4 ve SÖ4 sırasıyla öğretici ile sesli mesaj veya telefonda görüşme yoluyla iletişimde olduklarını şöyle ifade etmişlerdir: “Güzeldi, öğretmenimiz WhatsApp’tan sesli mesaj atıyordu, Zoom’da da bizimle konuşuyordu.”

SÖ4 kod adlı öğrenci: “Öğretmen WhatsApp mesaj at yaptı. Anne aradı, bize konuş yaptı.” AÖ3 kod adlı öğrencinin de sadece EBA sistemindeki eş zamanlı dersler aracılığıyla iletişimde olduğu anlaşılmaktadır. AÖ3 kodlu öğretici: “Bilmem yani öğretmenimle normal konuşuyorduk böyle EBA’ da. Ama başka da görüşmedik.”

Bir diğer katılımcı öğrenci olan SÖ4 eş zamanlı dersler esnasında öğretmeni ve arkadaşları ile olan etkileşimlerini şöyle ifade etmektedir:

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

EBA ders yapıyorduk, öğretmen bazen kitap bazen video açtı, oradan okuma yazma yaptık. Adisebaba¹ (masal anlatımı) açıyordu onu dinliyorduk. Arkadaşlarımla bazen öğretmen konuşmaya izin veriyordu ama bazen de sesi kapatıyordu. WhatsApp' tan falan böyle ödev falan atıyordu. Ben ilk başta okuma bilmediğim için öğretmen sesli mesaj atıyordu. Ama ablam çok biliyor, o okudu mesajları.

Görüşme deşifrelerine göre diğer görüşlerden farklı olarak İÖ1 kod adlı katılımcı etkileşimin olmadığını, eş zamanlı sistemi sevmediğini şöyle ifade etmiştir. “Ben uzaktan eğitim sevmedim. EBA biraz zor. Fazla derse girmedim. Okul güzel.”

Tablo 3 Öğrenci-öğrenci etkileşimi açısından uzaktan eğitim sistemine yönelik görüşler

Tema	Alt Temalar	f
Öğrenci-Öğrenci Etkileşimi	EBA, Zoom yoluyla bazen etkileşimdeydik.	8
	Telefonda bazen görüşüyorduk.	1
	Okulda daha iyiydi.	1
	Uzaktan eğitime katılamayan arkadaşlarımla görüşemedik.	1
	Etkileşim olmadı.	1

Tablo 3'e göre uzaktan eğitimde öğrenci, öğrenci etkileşimine dair görüşlerin 5 alt temada toplandığı görülmektedir. İfadelere dayalı olarak öğrencilerin çoğunun EBA ve Zoom yoluyla etkileşimde oldukları söylenebilir. Konu ile ilgili olarak kardeş olan ve aynı anda eş zamanlı derse katıldıkları ifade edilen SÖ1 ve SÖ2 kod adlı katılımcılar Zoom yoluyla derste konuştuklarını ifade etmişlerdir. SÖ1 kodlu öğrenci: “E yani bazen. Zoom var, konuş yaptım.” SÖ2 kodlu

¹ Youtube masal anlatım kanalı.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

öğrenci: “(...) öğretmenle konuş yaptık, K. ile konuş yaptık bazen.” (K. sınıf arkadaşları). SÖ3 kodlu öğrenci arkadaşları ile bazen iletişim hâlinde olduklarını şöyle ifade etmiştir: “(...) arkadaşlarımla bazen öğretmen konuşmaya izin veriyordu ama bazen de sesi kapatıyordu.” SÖ6 kodlu öğrenci de benzer ifade olarak şöyle söylemiştir: “(...) arkadaşlarımla da konuşabiliyorduk zaten az kişiydik, öğretmen konuşmaya izin veriyordu. Sadece eş zamanlı derslere katılabilen arkadaşlarıyla görüşebildiğini ve öğreticinin konuşma eğitimi dersinde daha çok müsaade ettiğini İÖ2 şöyle ifade etmiştir: “Sadece canlı derse gelen arkadaşlarımla bazen konuşabiliyorduk bazen konuşamıyorduk. Ama öğretmen konuşma dersi bu ders diyordu bazen o zaman konuşuyorduk.” İÖ4 kodlu öğrenci sesli mesaj yoluyla etkileşimde olduklarını şöyle belirtmiştir: “Güzel, öğretmenimiz WhatsApp’tan sesli mesaj atıyordu, Zoom’da da bizimle konuşuyordu. Arkadaşlarımla WhatsApp’tan konuşmuyorduk EBA’ da az konuşuyorduk. Ama mesela yeni biri vardı o hiç konuşmadı.” AÖ1 kodlu öğrenci de EBA yoluyla iletişimde olduklarını ancak öğretmenine temasta bulunamadığına dair şöyle görüş ifade etmiştir: “(...) okuldaki gibi öğretmenimle arkadaşlarımla konuştuk, görüştük işte EBA’ da ama sadece öğretmenime sarılamıyordum.” AÖ5 kod adlı katılımcının ifadelerinden ise aynı milletten olan öğrencilerin Türkçe ifadeleri anlamadıkları durumda tercüme etmek amacıyla iletişimde oldukları anlaşılmaktadır. AÖ5 kodlu öğrenci: “Ama arkadaşlarımla çok konuşmuyorduk, mikrofon kapalı oluyordu, öğretmenimiz aç deyince açıyorduk. Bir de bazı arkadaşlarımız anlamayınca Afganca da tercüme edelim diye öğretmen aramızda konuşmamıza izin verdi.”

Bir diğer iletişim kaynağı olarak İÖ2’nin arkadaşı ile telefon görüşmesi ve daha çok ödev sorma şeklinde iletişimde olduklarını şöyle ifade etmiştir: “B. arkadaşım bazen telefonda konuşuyorduk ama. Birbirimize ödev anlatıyorduk.” Bu görüşlerin yanı sıra okulda eğitimin daha iyi olduğunu SÖ3 kod adlı katılımcı şu gerekçelerle ifade etmiştir: “Bence okulda daha iyi çünkü o zaman arkadaşlarımla falan rahat konuşabiliyorum şey EBA’ da hepimiz konuşunca ses çok oluyor diyor, kapatıyordu öğretmen. Bir de E. ve V. Tahtaya (ekran) emoji koyuyordu, boyuyordu o zaman da öğretmenimiz istemiyordu.” Uzaktan eğitime katılabilen ve katılamayan öğrenciler arası iletişimin olmadığı da ifadelerden anlaşılmaktadır. İÖ2 kod adlı öğrenci: “Mesela sevdiğim arkadaşlarım vardı; EBA’ ya giremeyen, işte tableti olmayan onları göremedim.” AÖ4 kod adlı öğreticinin ise diğer görüşlerin aksine öğrenci, öğrenci etkileşiminin mikrofon ve kamera kısıtlamasından ve ders

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

süresinin kısa olmasından dolayı etkileşimin olmadığını düşünmekte olup şöyle ifade etmiştir: “Arkadaşlarımla oyun oynamıyorduk, bazen mikrofon ve kameramız kapalı oluyordu, sadece öğretmen izin verince konuşuyorduk. Ders hemen bitiyordu.”

Tablo 4 Öğrenici-içerik etkileşimi açısından uzaktan eğitim sistemine yönelik görüşler

Tema	Alt Temalar	f
Öğrenici-içerik Etkileşimi	Dinleme/İzleme yoluyla etkileşim oldu.	4
	Canlı dersler yoluyla etkileşim oldu.	4

Tablo 4'e bakıldığında uzaktan eğitim sürecinde öğrenici içerik etkileşimi 2 alt temada toplandığı görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin eş zamanlı derslerde dinleme /izleme becerileri yoluyla içerikle etkileşimde oldukları anlaşılmaktadır. Konuyla ilgili olarak katılımcı öğrenci, eş zamanlı derslere giriş yaparken önce korktuğu daha sonra alıştığını öğreticinin müzik, film ve hayvan sesleri açtığını ve derse teşvik için hediye verdiğini beyan etmiştir. İçerikle etkileşimde olduklarına dair SÖ5 kodlu öğrenci şu şekilde ifade etmiştir:

EBA öğretmen YouTube attı, tercüman var, grup var, gösterdi, ben derse geldim. Önce çok korktum yani baden² (sonra) yok kork. Şeyy öğretmen işte ELA-LALE³ (okuma sistemi) gösterdi. Film baktık. Ğaniyye⁴ (şarkı) açtı, hayvanat ses açtı öğretmen. Eeee baden (sonra)

² İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “sonra” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

³ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “okuma sistemi” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

⁴ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “şarkı” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

eee şeyy kim güzel oku yaz yaptı, vazife⁵(ödev) yaptı, dedi öğretmen hediye var okulda.

Katılımcılardan SÖ6 okuma yazma bilmediği gerekçesiyle dersleri başta sevmediğini ancak okuma yazma öğrendikçe sevmeye başladığını, içerikleri uygulamaya başladığını şöyle ifade etmiştir: “Ben okuma yazma bilmediğim için başta sevmedim, zorlandım ama harfleri öğrendikçe sevmeye başladım, öğretmenimiz video falan açıyordu. Biz de oradaki gibi tekrar ediyorduk. Mesela oradaki gibi tanışıyorduk; günaydın, iyi akşamları falan öğreniyorduk.” Bir başka katılımcı olan İÖ2 kodlu öğrencisi, uzaktan eğitimde dersteki içerikle etkileşim hâlinde olsalar da okul ortamını, arkadaşlarını özlediğini ve şu an okulda olduğu için mutlu olduğunu şöyle ifade etmiştir: “Uzaktan yani bence değişti, öğretmen bize harf açıyordu, aynısını yapıyorduk. Çizgi film izledik. Derse de katılıyordum. Ama yine de okulumu ve arkadaşlarımı çok özledim. Şimdi mutluyum okul olduğu için.” Katılımcı öğrencilerden AÖ2 ise içerikle etkileşimde aktif olmadıklarını, öğreticinin paylaşım yapıp, öğrencinin takip ettiği tek taraflı bir etkileşim olduğunu şöyle ifade etmiştir: “Öğretmenim orda bize yazı yazdı, kitap açtı okuduk, film açtı yani böyle. Ama yani biz hiç kendimiz bir şey yapmadık. Öğretmen gösteriyordu biz söyledik, tekrar ettim.” Tablo’ya göre öğreticilerin canlı derslerdeki ekrandan açtıkları etkinlikler aracılığıyla (ekrandan yazma, harf bulmaca, spor egzersizleri, soru-cevap, Youtube videoları) öğrencinin içerikle etkileşimde oldukları anlaşılmaktadır. Ancak görüşme deşifrelerinde öğrencinin, etkinliğe doğrudan müdahale edemediği; öğrencinin söyleyip, öğreticinin işaretleme yaptığı anlaşılmaktadır. İÖ3 kodlu öğrencisi durumu şöyle ifade etmektedir: “Eee iyiydi. Öğretmen ders anlatıyordu, bize de sorular soruyordu cevaplıyorduk. YouTube’den video açıyordu, sonra yani soru soruyordu. Yarışma yaptık. Mesela harf bulmaca oynadık, biz buluyorduk, öğretmen işaretliyordu.” AÖ1 kodlu öğrencisi: “Benim görüşüm eğlenceliydi. Yazması güzel, okuması güzeldi ve her şey güzeldi. Ben EBA’ da derse girdim ve hiç zorlanmadım aynı okuldaki gibi ders yaptık.” AÖ3 kodlu öğrencisi: “Okuma yazma öğrendik orada. Harf bulmaca işte başka şeyler falan da oynadık. Spor yaptık. Öyle sevdim.” AÖ5 kodlu öğrencisi: “(...) sonra öğretmen bir şeyler yazıyordu, onları yazıyorduk.”

⁵ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “ödev” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Tablo 5 Uzaktan eğitim sürecinde eş zamanlı derslere katılım durumu

Tema	Alt Temalar	f
Eş Zamanlı Derslere Katılım Durumu	İnternet sorunu olduğunda bazen katılmadım.	6
	Çeşitli sebeplerden dolayı bazen katılmadım.	5
	Cihazı kardeşimle kullanmam durumunda katılmadım.	3
	Derslere genellikle katıldım.	3
	Hasta olduğumuz için katılmadık.	2
	Cihazım olmadığı için önceleri katılmadım.	1
	Saatleri bilmediğim için bazen katıldım bazen katılmadım.	1

Tablo 5 incelendiğinde uzaktan eğitimde eş zamanlı derslere katılım durumu 7 alt tema altında toplandığı görülmektedir. İnternette kaynaklı yaşanan sorunlardan dolayı bazen katılım olmama durumu yoğunluk göstermekte olup devamında çeşitli sebeplerden dolayı (küçük kardeşin bakımından sorumlu olma durumu, uyanamama, ders esnasında bakkala gönderilme, ders esnasında ebeveynin telefonla görüşmesi) gibi gerekçelerle katılımın aksadığı görülmektedir. Yine kardeşle aynı anda cihazı kullanma durumu ve hasta olma gibi sebeplerin de eş zamanlı derslere katılımı olumsuz etkilediğine dair katılımcıların ifadeleri şu şekildedir: İÖ3 kodlu öğrenci: “Derse genelde katıldım, bir iki kere giremedim, o zaman da dedi öğretmen WhatsApp’tan dedi çık, tekrar gir yeniden girdim, o zaman düzeldi.” AÖ3 kodlu öğrenci: “Hemen giremiyordum, bazen geç giriyordum bazen internet duruyordu, o zaman da öğretmen WhatsApp’tan video atıyordu.” SÖ1 kodlu

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

öğrenici: “Bazen internet yok, biz ciran ⁶(komşu) gittik.” SÖ2 kodlu öğrenici: “Derse devam var ama yani bazen de internet yok o zaman komşu gittim.” SÖ6 kodlu öğrenici: “Bir gün EBA durdu, öğretmenimiz ve hiç kimse böyle giremedi. 2 kere falan da internetimiz yetmemişti. AÖ2 kodlu öğrenici: “Ben hep katılmak istiyorum ama bazen internet bitiyordu o zaman katılmadım ya da bazen donuyordu o zaman da katılmadım.”

IÖ2 kodlu öğrenici dersin erken saatte başlamasından dolayı bazen de ebeveynin telefonu yanında bulundurması gerektiği durumlarda eş zamanlı derse katılamadığını şöyle belirtmiştir: “Bazen katılamadığım oldu çünkü ders erken başlayınca uyanamıyorum bazen de annem bakkala falan giderken telefonu götürünce ya da ben bakkala gidince o zaman derse giremiyordum.”

IÖ4 kodlu öğrenici: “Her gün katıldım ama bazenleri işte annemin telefonda işi varsa, dükkâna gittiyse, işte böyle evde iş varsa bazenleri katılamıyordum. “AÖ4 kodlu öğrenici “(...) sabah zor kalkıyordum ders erken varsa.” SÖ4 kodlu öğrenici: “Bazen girdim bazen girmedim. Çünkü anne küçük bebek getirdi; kardeş ondan EBA ’ya gelmedim.” AÖ2 kodlu öğrenici: “(...) bazen de zor uyanıyordum gene o zaman katılamadım.”

Tablo’ya göre eş zamanlı derslere devam durumunu etkileyen unsurlardan biri de cihazı birkaç kardeşin aynı anda kullanma durumunda kalmış olmalarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. SÖ3kodlu öğrenici: “Bir de ablam H. var. O İmam Hatip’e gidiyordu burada. Sonra onun da canlı dersleri vardı bazen onunla aynı saat oluyordu o zaman e kim girecek? Diyordu ki: “Bazen sen gir bazen ben”. Öyle olursa da ben girmedim.” IÖ1kod adlı öğrenici,” Bazen girmedim çünkü var, kardeş lazım ona da telefon.” SÖ4 kodlu öğrenici “(...) birinci sınıfa başlayan kardeşim M. var o da EBA’ da ders yapıyordu. Dedi annem: “O sınıf bir küçük bir şey bilmiyor, o baksın.” Katılımcı öğrencilerin beyanlarına göre hasta oldukları durumda derse katılım sağlayamadıkları anlaşılmaktadır. SÖ1,” V. ve ben hasta olduk, ama korona yok, grip. 4 gün, o zaman gelmedik.” SÖ2 kodlu öğrenici: “(...) bir de var, grip o zaman ders yok.”

⁶ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “komşu” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Tablo ve görüşme deşifrelerine göre herhangi bir sorun olmadığı sürece öğrencilerin eş zamanlı derslere devam noktasında çabaladıklarına dair SÖ6 kodlu öğrenci şu ifadelerde bulunmuştur: “Ben hep katılıyorum derslere sabah çok uyukum varsa bile anne uyandırıyor, öğretmenim ses atmış gruba ders başlamış diyordu.”

AÖ5 kod adlı öğrenci: “Yok her gün hep devam et var ama yani 2-3 ders yapmadım.”

SÖ3 kod adlı öğrenci: “Eğer böyle donmazsa, uyumuyorsam, ya da işte hasta değilsem hep geldim.” Görüşme deşifrelerindeki beyanlarına göre öğrencinin ilk zamanlarda derslere katılamama nedenini cihaza daha sonra sahip olmasından kaynaklı olduğunu ifade etmiştir.

AÖ1 kodlu öğrenci: “Ben önceleri katılamadım öğretmen WhatsApp'tan söylüyordu ama benim yoktu sonra işte babam akrabadan tablet buldu, tamirat yaptı o zaman derse geldim.” Bir başka öğrenci beyanı ise saat bilgisi olmamasından kaynaklı derse katılımda aksaklık yaşandığını ifade etmiştir. SÖ5 kodlu öğrenci: “Ben önce bilmiyorum girdim yani fursa⁷ (teneffüs) saat ne zaman var bilmiyorum girmedim. Öğretmen dedi gel WhatsApp ders var o zaman geldim, saat fazla bilmiyorum.” Tablo 6 *Yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitim kapsamındaki eş zamanlı derslere yönelik görüşler*

Tema	Alt Temalar	f
Eş Zamanlı Derslere Katılım Durumu	Yüz yüze daha iyi.	12
	Okuma yazma öğrenirken EBA güzeldi ama okul daha güzel.	1
	Bence uzaktan eğitim güzel.	1

⁷ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “teneffüs” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Uzaktan eğitimi sevmedim.

1

Tablo 6 incelendiğinde yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitim kapsamındaki eş zamanlı derslere yönelik görüşler 4 alt temada toplandığı görülmektedir. Yüz yüze eğitimin daha iyi olduğu yönündeki görüşler büyük çoğunluktadır. Katılımcı öğrencilerden SÖ2 evde kardeşiyle aynı anda tek bir cihazdan eş zamanlı derslere girdiklerini ve kardeşinin cihazı bireysel kullanma eğiliminde olması sonucu aralarında tartışmanın çıktığını ve annelerinin sinirlendiğini bu yüzden okulun daha iyi olduğunu şöyle ifade etmiştir: “Okul var güzel. Çünkü EBA küçük zor yani. E. telefon hep kendi bakıyor (E. kardeşi) biz kavga et var E. ile bana mama⁸(anne) asabiyet var. (Annem sinirleniyor.)” SÖ3 kodlu öğrenci evdeki iş yoğunluğundan dolayı yüz yüze eğitimin daha iyi olduğunu şu şekilde ifade etmiştir: “Yüz yüze daha iyi o zaman ders hep gelebiliyorum. Öğretmenimi arkadaşlarımı görebiliyorum bazen öğretmen kamerayı kapatıyordu, sesi kapatıyordu biz de kapatıyorduk. Çünkü var ses, evde çok iş var okul güzel.” SÖ4 ise okulda hareket hâlinde olduklarından, farklı etkinlikler yaptıklarından dolayı yüz yüze eğitimin başlaması için dua ettiğini şöyle ifade etmiştir: “Okula ders iyi arkadaş var görüyorum, beden dersi hareket var, çıkarıyor öğretmen, başka resim yapıyoruz. E yani ben zaten hep dua ediyordum hergün, korona bitsin, tatil bitsin, okula gidelim söylüyordum.” Katılımcı öğrencilerden SÖ6 ve İÖ2 okulda eğitim almanın daha iyi olduğunu gerekçe olarak da arkadaşları ile görüşüp sohbet edebildiklerini, oyun oynayabildiklerini, evde sıkıldıklarını ifade etmişlerdir. SÖ6 kodlu öğrenci: “Okulu daha çok seviyorum, öğretmenime soru sorabiliyorum, arkadaşlarımla oynayabiliyoruz.”, İÖ2 kodlu öğrenci: “Okula gelmek daha iyi arkadaşlarımız öğretmenimize sohbet ederiz, konuşuruz, oyunlar oynarız. Evde sıkılıyorum.” İÖ3 EBA güzel de olsa okula gitme telaşı yaşamasa da okulun daha iyi olduğunu düşünmektedir ve şöyle açıklamaktadır: “Bence hep okul olsun yaa. Ben her gün her gün öğretmenime, anneme soruyordum, ne zaman açılacak işte Allah’ım korona dursun okul açılıns diyordum. EBA ’da güzeldi, evde rahattı, acele yapmıyorum okula gidicem gibi ama okul yüz yüze daha iyi, işte fayda var.”

⁸ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “anne” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Tablo'ya göre katılımcı öğrencilerin görüşme deşifrelerine bakıldığında genel anlamda okulda öğretmenleri ile arkadaşları ile bir arada olmak istedikleri, oyun oynamak istedikleri, evde sıkıldıkları yönündedir. İÖ4 kodlu öğrenci: "Uzaktan ders yapmayı sevmedim, zor bence, okulda ders yapalım hep." AÖ1 kodlu öğrenci: "Yüz yüze eğitim daha güzel, öğretmeni görebiliyoruz, öğretmene daha iyi konuşabiliyoruz. Evde çok sıkıldım. Oyun fazla oynayamıyordum ama okulda koşma yarışları falan bile yapıyoruz." AÖ2 kodlu öğrenci de internete erişim sorunu yaşadığında derslere katılmadığını ama okula hep devam edebildiğini şöyle ifade etmiştir: "Yüz yüze eğitim daha güzel çünkü EBA' dan derse girince internet yoksa katılmıyorum yüz yüze katılabilirim her zaman." AÖ4 kodlu öğrenci: "Yani okulda her şey var, öğretmen var, arkadaş var, ders var. Korona olduğu için dışarı da çıkartmıyor annem. Evde çok sıkılmışım." AÖ5 kodlu öğrenci: "Canlı derslerde sıkılıyordum tek başına gibi hissediyordum. Arkadaşlarımla bahçeye çıkıyoruz, okulda etkinlik yapmak güzel." İÖ1 kodlu öğrenci: "Uzaktan ders; yok güzel, okul yok, arkadaş yok oyun yok."

Tablo'ya göre SÖ1 kodlu öğrenci okuma yazma becerilerini uzaktan eğitimde kazandıkları için okuma yazma öğrenme sürecinde EBA' nın kendileri için faydalı olduğunu ancak sonraki süreçte okulun daha iyi olduğunu, orada öğretmen ve arkadaşları ile birlikte olduklarını ve oyun, resim gibi faaliyetlerde bulduklarını şöyle ifade etmiştir: SÖ1 kodlu öğrenci Viem ve ben oku yaz yok o zaman EBA güzel oku yaz öğrendik. Ama sonra var okul daha güzel. Öğretmen var, arkadaş var, hareket var, top oyna var, resim var yani her şey var."

Odak grup deşifrelerine göre AÖ3 kod adlı öğrenci diğer görüşlerin aksine uzaktan eğitimin daha avantajlı olduğunu düşünmektedir. Gerekçe olarak sınıflarında akıllı tahtanın olmaması ancak uzaktan eğitimde öğreticinin bazı programları açması, okuldaki gibi erken saatte kalkmanın gerekmemesi gibi durumları şu şekilde izah etmiştir:

Okula gitmek güzel ama uzaktan eğitim güzeldi. Yani mesela bizim okulda akıllı tahta yok bir şeyler izleyemiyorduk. EBA' da öğretmen bize çizgi film açtı, şarkı açtı, hikâye açtı. Okulda açmadık çünkü. Bilmiyorum yani uzaktan eğitim daha rahat geldi bana mesela okula gelmek için erken kalkıyoruz hazırlanıyoruz falan ya, EBA' da öyle değil. Bir de öğretmen YouTube'den veya kendi videolarından bir

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

şeyler açtı, onları izliyorduk, görüyorduk, konuşuyoruz ama okulda çok kişiyiz öğretmen bilgisayardan bir şey açınca görmüyorum eski sınıfımda akıllı tahta vardı ama bu sınıfımda yok o yüzden öğretmen bilgisayarı kullanıyordu.

Tablo 7 Uzaktan eğitim sisteminde eş zamanlı işlenen derslere ait kayıtlara yer verilmesine yönelik görüşler

Tema	Alt Temalar	f
Ders Kayıtlarına Yer Verilmesine Dair Görüşler	İzlemedim.	7
	Bazen izleyip bazen izlemedim.	2
	Fikrim yok.	2
	Kaçırdığım dersleri izleyebildiğim için faydalı.	2
	Ders tekrarı yapabildiğim için faydalıydı.	1
	Video derste canlı derste gibi okuma yapamazdım.	1

Tablo 7'ye göre ders kayıtlarına yer verilmesine dair görüşler altı alt temada toplandığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde ders kayıtlarının izlenmeme oranı yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Yine bazen izlenip bazen izlenilmeme ve öğrencinin fikrinin olmaması da ders kayıtlarına yeterince önem verilmediği anlaşılmaktadır. Görüşme deşifrelerine göre katılımcı öğrencilerin gerekçe olarak eş zamanlı derse katılıyor olmayı yeterli görmesi, yorulma, sıkılma veya internet erişimlerinin az olması olarak ifade ettikleri görülmektedir. SÖ6 kodlu öğrenci: “Öğretmen söyledi, gösterdi ama sadece ilk başta bi kere baktım, sonra bakmadım hep ders var, yoruldum. İÖ1 kodlu öğrenci: “Bakmadım çünkü e ders var

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

tamam.”IÖ4 kod adlı öğrenci” Ben ders sevmiyorum, fazla anlamıyordum yani ondan bakmadım.”AÖ2 kodlu öğrenci: “Kayıt ben bakmadım hiç. Zaten internet fazla yok.” AÖ4 kodlu öğrenci: “Hııı yok hayır, bakmıyorum.” SÖ4 kodlu öğrenci: “EBA video var öğretmenimiz attı grup ama ben bakmadım.” AÖ3 kodlu öğrenci: “EBA’ da bakmadım. Öğretmen WhatsApp’tan video attı, ödev veriyordu, onları tekrar ediyordum. İşte biraz okumama, yazmama yardımcı oldu bakınca.” Katılımcı öğrencilerin bazıları da bazen kayıtları izlediklerini bazen de izlemediklerini ifade etmişlerdir. SÖ5 kodlu öğrenci eş zamanlı derse giriş yaptığı için kayıtlara bakmadığını derse giriş yapmayınca kayıt izlediğini şöyle ifade etmiştir: “Bazen baktım ama bazen bakmadım. Mesela ben ders girmedim, EBA sonra baktım ama EBA girdim, kayıt bakmadım.” IÖ2 katılımcı öğrenci de öğreticinin harf öğretiminden sonra açtığı hikâye kayıtlarını sevdiğini şu şekilde ifade etmiştir: “Bazen izledim, bazen izlemedim. Ama oradaki öğretmen harften sonra hikâye gibi ama şarkılı ondan açıyordu onu seviyordum.” Tablo’ya göre f2 katılımcı öğrencinin ders kayıtlarından haberdar olmadıkları ve konu hakkında fikirleri olmadıkları anlaşılıyor. Bunun sebebi öğreticinin kayıt almaması, öğreticinin olan kayıtlardan haberdar etmemesi, öğrencinin kayıt konusunda ilgisiz davranmış olabileceği düşünülmektedir. SÖ1 kodlu öğrenci: “Mabarif ⁹ (Bilmiyorum)”, SÖ2 kodlu öğrenci: “Ben de bilmiyor.” şeklinde beyan etmişlerdir.

Tablo ve görüşme deşifrelerine göre öğrencinin gerekçe olarak hane içinde çok ses olması durumunda veya yazma becerisinden yorulup yazmadığında, dersi kaçırma durumunda kayıttan izlemeyi faydalı gördüğünü ifade edilmektedir. IÖ3 kodlu öğrenci: “Benim çok kardeş var, bir de amca çocuklar var, evde çok ses var. Bazen dersleri duymadım. Ama evde ses yok, öyle kayıttan tekrar bakıyordum o zaman duymadığım işte anlamadığım şeyleri anlıyordum. Yazamadığım yerleri yazıyorum.” AÖ5 kodlu öğrenci: “Kayıt bana fayda var. Mesela derste yazarken hemen bitiyordu ya da elim yoruluyordu, kaçırıyordum. Sonra kayıttan baktım.”

Tablo’ya göre AÖ1 kod adlı öğrenci dersten sonra tekrar yaparak anladığı için kayıtları faydalı bulduğunu şöyle ifade etmiştir: “Öğretmen kayıt yaptı, söyledi. Sonra bazen baktım, bana fayda var çünkü sonra anladım, işte ders tekrar ettim.”

⁹ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “bilmiyorum” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Bir diğer katılımcı öğrencisi olan SÖ3 ise eş zamanlı derslerde öğreticinin okuma eğitimi yaptırdığı ancak kayıttan bu beceriyi kazanamayacağı düşüncesini şöyle belirtmektedir: “Yani güzel olurdu belki ama öğretmen bize sırayla okuma yaptıyordu o zaman okuyamazdım ki.”

Tablo 8 Uzaktan Türkçe öğretiminde anlama veya uygulamada zorlandığınız dil becerisi/ becerilere dair görüşler.

Tema	Alt Temalar	f
Zorlanılan Uygulamada veya Anlama Beceriler	Yazma becerisinde zorlandım.	8
	Okuma becerisinde zorlandım.	8
	Konuşma becerisinde zorlandım.	3
	Hepsi zordu.	3
	Dinleme/izleme becerisinde zorlandım.	2

Tablo 8’e göre uzaktan Türkçe öğretiminde anlama ve uygulamada zorlanılan beceriler 5 alt temada toplandığı görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin en çok yazma ve okuma becerilerinde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Katılımcı öğrencilerin en çok bu becerilerde zorlanmalarının gerekçesi olarak okuma yazma bilmeyen uyum sınıfı öğrencilerinin temelden, alfabeden başlayarak eğitim sürecine girdikleri, ayrıca telefon gibi küçük ekrandan bunun takibinde zorlandıkları düşünülmektedir. Konu ile ilgili SÖ3 kod adlı öğrencisi: “Okuma ve yazma yaparken zorlandım. Çünkü ben konuşma biliyorum ama okuma nasıl olacak bilmiyorum. Bir de ben harfleri öğrendim ama heceliyorum daha.” SÖ5 kodlu öğrencisi: “Konuş ve yaz yap zor ama Türkçe okuma yazma bilmiyordum ama Arapça okuma yazma biliyorum annem bana Kuran öğretiyor çünkü.” SÖ4 kodlu öğrencisi ise dikte yazma

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

çalışmasını yapamadığını şöyle ifade etmiştir: “Bence hepsi zor, sadece birazcık dinleme kolay ama dinle sonra yaz zor, ben bakmadan yazamıyorum çünkü. “

IÖ1 kodlu öğrenci: “Hep zor ama yani bence yazma zordu. Yani telefondan bak, yaz zor.” AÖ1 kodlu öğrenci ekranının karanlık olmasından dolayı zorlandığını şöyle açıklamıştır: “Yazmada bir de okuma da zorlandım çünkü benim tablet karanlıktı, bakmak kötüydü.” AÖ4 kodlu öğrenci: “Yazarken bir de okurken zorlandım. Diğer dersler de başta zordu ama onlar biraz daha iyiydi. AÖ5 kodlu öğrenci: “Hepsini yaptım da ama yazarken zorlandım bir de ilk başlarda okumam birazcık kötüydü yani okuyamıyordum o zaman da zordu.”

Tablo’ya göre SÖ6 kod adlı öğrenci konuşma becerisinde zorlanmadığını ancak okuma yazma öğrenirken zorlandığını şu gerekçelerle ifade etmiştir:

Konuşurken ve dinlerken hiç zorlanmadım ben. Zaten konuşmayı çok seviyorum, hatta çok konuşuyorum diye öğretmenim ve annem birazcık kızıyorlar. Ama okuma, yazma bilmediğim için bu ikisinde zorlanıyorum. Kardeşim H. var. O çok güzel biliyor annem ben öğrenmedim diye üzülüyordu. Ama sonra ben de öğrendim. Ama tam yeni öğrendim EBA ders bitti fazla geliştiremedim. Hatta bu yılda fazla bakmadan yazamıyorum, öğretmenim yavaş söyleyince yazabiliyorum.

Tablo’ya göre katılımcı öğrencilerin en çok zorlandıkları beceriler okuma ve yazmadır. Gerekçeler yazma becerisi ile ortaklık göstermektedir ve zorlanmaların okuma-yazmayı uzaktan eğitimle ve küçük cihaz ekranından öğreniyor olmaktan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Konu ile ilgili olarak SÖ2 kodlu öğrenci “Konuş ve oku zor.”, SÖ3 kod adlı öğrenci ise “Okuma ve yazma yaparken zorlandım. Çünkü ben konuşma biliyorum ama okuma nasıl olacak bilmiyorum. Bir de ben harfleri öğrendim ama heceliyorum daha.”, SÖ6 kodlu öğrenci ise “Ama okuma -yazma bilmediğim için bu ikisinde zorlanıyorum.” şeklinde görüş beyan etmiştir. IÖ3 kod adlı öğrenci harfleri karıştırdığını, çabuk unuttuğu için zorlandığını şöyle ifade etmiştir: “(...) ama okurken biraz zorlandım işte bazı harfleri karıştırıyorum çabuk unutuyordum o zamanlar.” AÖ1 kod adlı öğrenci ise hem okuma hem yazma becerisinde aynı görüşü dile getirmiştir. Telefon ekranının karanlık olma sebebinin cihazın arızalı veya ekran parlaklığının düşük olmasından kaynaklandığı tahmin

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

ediliyor olup bunun eğitimde öğrenciyi zorladığı anlaşılmaktadır. AÖ1 kodlu öğrenci bu konuda “Yazmada bir de okuma da zorlandım çünkü tablet küçüktü bir de siyahtı.”, AÖ4 kodlu öğrenci “Yazarken bir de okurken zorlandım. Diğer dersler de başta zordu ama onlar biraz daha iyiydi.”, AÖ5 kodlu öğrenci “Hepsini yaptım da ama yazarken zorlandım bir de ilk başlarda okumam birazcık kötüydü yani okuyamıyordum, o zaman da zordu.” demiştir. AÖ3 kod adlı öğrenci ise heyecanlandığı için zorlandığını şu şekilde ifade etmiştir: “Okuma, heyecanlanıyorum öğretmen ‘Oku.’ dediği zaman.”

Tablo’ya göre katılımcı öğrencilerin diğer zorlandıkları beceri ise konuşmadır. SÖ1 ve SÖ2 kodlu kardeşler gerekçe olarak Türkiye’ye 8 ay önce gelmiş olmalarını sunmuş ve Türkçe konuşmayı bilmediklerini şöyle ifade etmişlerdir: “Konuş konuş yap yani zor, e yani biz geldi Türkiye semaniye şehir ¹⁰(8 ay) bilmiyor yani nasıl konuş yap.” SÖ2 kodlu öğrenci bu konuda “Konuş ve oku zor.” demiştir. SÖ5 kodlu öğrenci ise aileden Arapça eğitimi aldığı için Arapçayı bildiğini ancak Türkçe eğitimi yeni aldığı için zorlandığını dile getirmiştir: “Konuş ve yaz yap zor ama Türkçe okuma yazma bilmiyordum. Ama Arapça okuma yazma biliyorum annem bana Kur’an öğretiyordu çünkü.” Tablo incelendiğinde bir diğer zorlanılan becerinin de dinleme olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrenciler evin fiziksel koşulları ve cihaz arızasını neden olarak sunmuşlardır. SÖ1 kod adlı öğrenci şöyle ifade etmiştir: “(...) dinle zor e var evde çok akraba, kardeş. Herkes konuş konuş yaptı ve ben öğretmeni bazen duymadı e ne dedi yani anlamadı.” AÖ2 kodlu öğrenci “Dinlerken zorlanıyordum yani duymuyordum çünkü annemin telefonu sesi az çıkıyor biraz bozuk.” biçiminde görüşünü sunmuştur. Görüşme deşifrelerine göre tüm becerilerde zorlanan öğrenci sayısı 3’tür. Katılımcı öğrencilerin ifadelerine göre genellikle Türkiye’ye daha sonraları gelmiş olanların hepsinde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Konu ile ilgili olarak İÖ2 şöyle ifade etmiştir: “Ben fazla Türkçe bilmiyorum ya hepsi zor. Çünkü biz Türkiye geldik sonra korona oldu, okula fazla gitmedik.” İÖ4 kodlu öğrenci “Ben Türkiye geldim, dedi baba Türkiye çok güzel var Müslümanlar, savaş yok, baba bizi getirdi. Ama hiçbir şey yok ders bilmiyorum, işte dedi Türkçe bilmiyorum o zaman zor.” derken

¹⁰ İlgili öğrenci konuşma esnasında bu sözcüğü telaffuz etmiş, arkadaşları bu sözcükle öğrencinin Türkçe “sekiz ay” anlamını kastettiğini ifade etmişlerdir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

SÖ4 kod adlı katılımcı ise tüm becerilerde zorlandığını şu gerekçelerle ifade etmiştir:

Bence hepsi zor mesela yani öğretmen okuma yaptırıyor tek tek ama ben okuyamadı işte yaz diyor, birazcık kötü yazım e konuşma yaptık ama ben bilmiyorum, Türkçe bazı kelimeler ne. Sadece birazcık bir şeyler izlemek kolaydı ama evde çok ses var ya da arkadaşlarımızın evinden sesler var o zaman birazcık zor.

Öğrencilerin beş temada belirttiği görüşe dayanarak öğretici ile WhatsApp ve Zoom aracılığıyla etkileşimde oldukları, arkadaşları ile EBA'da eş zamanlı derslerde kısmen etkileşim kurabildikleri, içerikle EBA aracılığı ile etkileşimde oldukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin alt yapı ve cihaz sorunu nedeniyle derslere katılımda ve devam noktasında sorunlarla karşılaştıkları ifade edilmiştir. Öğrencilerin dört temel dil becerileri arasında en çok zorlandıkları beceri okuma ve yazma eğitimi olurken eş zamanlı derslere dair ifadelerinde ders kayıtlarına ilgi göstermedikleri görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada 2019 yılında, Çin'de ortaya çıkan Covid-19 küresel salgını nedeniyle 2020-2021 eğitim-öğretim yılında uzaktan eğitim yoluyla yapılan yabancılara Türkçe öğretimine ilişkin PIKTES uyum sınıflarında eğitim-öğretime devam eden öğrencilerin görüşlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar bu bölümde literatürdeki ilgili araştırmaların sonuçlarıyla karşılaştırılıp tartışılmaktadır.

Öğrencilerin sürece ilişkin görüşleri incelendiğinde bunların 5 ana temada ("öğretici-öğrenici, öğrenici-öğrenici ve öğrenici-içerik etkileşimi açısından uzaktan eğitime yönelik görüşler", "uzaktan eğitim sürecinde eş zamanlı derslere katılım durumuna yönelik görüşler", "yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitim kapsamındaki eş zamanlı derslere yönelik görüşler", "uzaktan eğitim sisteminde eş zamanlı işlenen derslere ait kayıtlara yer verilmesine yönelik görüşler", "uzaktan Türkçe öğretiminde anlama veya uygulamada zorlanılan dil becerisi/becerilerine dair görüşler") toplandığı görülmektedir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

1. Öğrenci ifadelerine göre uzaktan eğitim sürecinde öğretici-öğrenci etkileşimi EBA ve WhatsApp aracılığıyla kısmen de olsa mevcuttur ancak eş zamanlı derslerde iletişim olsa da öğrenciler öğretmenlerini özlediklerini ve fiziksel olarak onlara yakın olmak istediklerini de dile getirmişlerdir. Bu durum çalışmadaki öğretmenlerin görüşlerine koşuttur ve canlı dersler esnasında öğretici-öğrenci etkileşimi yaşanmıştır. Literatür taraması sonunda incelenen bazı çalışmaların da öğretmenlerin eş zamanlı derslerde EBA, Zoom sohbet ekranı, Adobe Connect, WhatsApp gibi uygulamaları iletişim, etkileşim amaçlı tercih ettiklerini belirlediği görülmektedir (Eroğlu, Topal ve Özcan, 2021; Duman, 2020; Kaplan, 2021; İskender, 2021). Öğrencilerden birinin uzaktan eğitimi sevmediği için derse fazla girmediği ve etkileşimin olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit öğrencilerin öğretici ile etkileşimlerinin uzaktan eğitimde azaldığını belirleyen Şengül'ün (2021) çalışmasının bulgularıyla benzerlik göstermektedir ancak söz konusu durum, bu araştırmaya katılan sadece bir öğrenci tarafından ifade edilmiştir.
2. Uzaktan eğitimde öğrenci-öğrenci etkileşiminin eş zamanlı dersler esnasında bazen kurulduğu belirlenmiştir. Canlı derslerde öğrenci sayısının az olması, öğretmenlerin öğrencileriyle birebir ilgilenmelerini kolaylaştırmıştır. Öğrencilerden bazılarının Türkçe bilmeyen arkadaşlarına tercümanlık yapmaları sayesinde dil bilmeyen öğrenciler de derse katılabilmişlerdir ancak öğrencilerin evlerinin fiziki koşullarından ve gürültüden kaynaklı olarak uzaktan eğitim derslerinde mikrofon ve kamerayı kapatmalarının etkileşimi kısıtladığı tespit edilmiştir. Işık ve Işık (2022) tarafından uzaktan eğitim hakkında tespit edilen olumsuz görüşlerden biri de öğrencilerin sosyalleşememeleri, arkadaş ve öğretmen özlemi duymaları nedeniyle öğrencilerin motivasyonlarının düşmesidir. Şengül (2021) uzaktan eğitim sürecinde yabancı dil olarak Türkçe öğretimine dair çalışmasında, öğrenciler arası sınıf içi yardımlaşma ve samimi iletişim kurulamadığı için öğrenci-öğrenci etkileşiminin olumsuz etkilendiğini ortaya koymuştur ki söz konusu tespit, bu çalışmadaki öğretmenlerin öğrencilere dair görüşleriyle benzerlik göstermektedir.
3. Öğrencilere içerikle etkileşim hâlinde olup olmadıkları sorulmuştur ve uzaktan eğitimde öğrenci-içerik etkileşiminin (WhatsApp, EBA

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

aracılığıyla) kısmen var olduğu tespit edilmiştir. Literatür çalışmaları incelendiğinde Youtube ve WhatsApp'tan gönderilen içerikler sayesinde öğrencinin kısıtlı olarak içerikle etkileşimde olduğu (Bozan ve Anılan, 2022; Er ve Demir,2019; Eroğlu ve Okur, 2021; Şengül, 2021) sonucuna ulaşılmaktadır. Arslan, Görgülü Arı ve Hayırkanat (2021), farklı görüş olarak pandemi döneminde ebeveynlerin uzaktan eğitime dair görüşlerini inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin EBA'yı anlayamadıkları için kullanamadıklarını ve bu durumun ders katılımını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Emin (2016) çalışmasında göçmen öğrencilerin EBA'yı kullanabilmeleri için dil bilmeleri gerektiğini ve dilin onlar için sorun olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada yer alan katılımcıların EBA içerikleri ile etkileşim kurabilme nedeni PIKTES kapsamında uyum sınıflarında olan öğrenciler olmalarıdır. Bu öğrencilere yönelik olarak Türkçe ve Arapça hazırlanan, anne-balara ve öğretmenlere iletilen kitapçık ve videoların yanı sıra tercüman desteği sayesinde öğrencilerin EBA'ya erişim sağlayabildikleri tespit edilmiştir.

4. Uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin eş zamanlı derslere katılım durumu incelendiğinde onların internetten kaynaklı sorunlar ve cihaz sıkıntısı yaşamaları, hasta olmaları, derslere katılmak için ihtiyaç duydukları cihazın o esnada anne-babaları veya kardeşleri tarafından kullanılması, sabahları uyanamamaları, ev işlerine yönlendirilmeleri, küçük kardeşlerinin bakımından sorumlu olmaları gibi nedenlerle eş zamanlı derslere katılım ve devam sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir.
5. Literatür incelemelerinde cihaz, teknik sıkıntı ve internet problemleri ile ilgili elde edilen bulgular diğer araştırmaların (Akgül ve Oran, 2020; Altun Ekiz, 2020; Kaplan Alptekin, 2021; Arıcı, 2021 ;Aydın ve Erol, 2021; Başaran ve Bensenghir, 2021; Bataineh vd., 2021; Börü ve Boyacı, 2016, ; Dayan ve Temur, 2021; Eroğlu ve Okur, 2021; Karacaoğlu vd., 2021; Karatay, Kaya ve Başer, 2021; Özer ve Üstün, 2020; Sarı ve Nayır, 2020; Şengül, 2021; Şeren ve Okur, 2021; Pinar ve Dönel Akgün, 2020; Yılmaz, Mutlu ve Doğanay, 2020) bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Literatürde (Bozan, Anagün ve Anılan, 2021; Arslanoğlu, vd., 2021; Başaran vd. 2020) ailelerin çok çocuklu olması ve birden fazla kardeşin tek cihazdan derse girmesi durumlarında devamsızlıkların meydana gelmesi ve

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

anne babalarının telefonları ile derse giren çocukların anne veya babalarının işe gitmeleri durumlarında çocuğun derse katılmaması bu çalışmadaki bulgulara koşuttur. Öğrenciler yukarıdaki sebepler olmadığı sürece derslere genellikle devam etmeye çalıştıklarını ifade etmişlerdir.

6. Yüz yüze eğitime kıyasla uzaktan eğitim kapsamındaki eş zamanlı derslere yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde, bir öğrenci haricinde (f 13) yüz yüze eğitimin daha iyi olduğu tespit edilmiştir. Alan yazını taramalarında (Güngör, Çangal ve Demir, 2020; Erfidan, 2019; Sığın, 2020) öğrencilerin uzaktan eğitimi verimli bulmamakla beraber yüz yüze eğitimi tercih etmeleri bu çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Arslanoğlu vd. (2021) yaptıkları çalışmalar neticesinde katılımcıların çoğunun yüz yüze eğitimi tercih ettikleri ve bir arada olmanın derse karşı motivasyon sağladığı uzaktan eğitimde ise motive olacak birlikteliğe sahip olmadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Gören vd. (2020) Ankara'da öğretici, öğrenci ve yöneticilerle yapmış oldukları çalışmada yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime tercih edildiğini tespit etmişlerdir. Çelik ve Kardaş İşler (2020) Suriyeli öğrenciler ile yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitimin öğrenciler arası sosyal etkileşimi kısıtlaması ve Türkçe öğrenimini olumsuz etkilemesi nedeniyle öğrencilerin olumsuz etkilendiğini ortaya koymuşlardır.
7. Uzaktan eğitim sisteminde eş zamanlı işlenen derslere ait kayıtlara yer verilmesine yönelik öğrenci görüşleri incelendiğinde öğrencilerin çeşitli nedenlerle (genel itibarıyla eş zamanlı derslere katılmayı yeterli görme, yorulma, sıkılma, ilgisizlik, kayıttan haberdar olmama, internet erişiminin az olması) ders kayıtlarını izlemedikleri belirlenmiştir. Öğrenci görüşleri bu çalışmadaki öğretici görüşleri ile örtüşmektedir. İki öğrencinin kaçırılan dersleri izleyebilme ve dersi tekrar edebilme yönlerinden ders kayıtlarını faydalı buldukları anlaşılmaktadır. Literatürde de (Güngör, Çangal ve Demir, 2021; Çelik ve Kardaş İşler, 2020) katılımcıların uzaktan eğitimde beğendikleri hususlardan birinin ders kayıtlarına yer verilmesi olduğu görülmektedir. Şengül (2021) öğrenci motivasyonunu artıran etkenlerden birinin de ders kayıtlarına ulaşılabilme olduğunu tespit etmiştir. Yukarıda adı geçen üç çalışmada ders kayıtları ilgi görürken bu çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu ders kayıtlarına ilgi göstermediklerini beyan etmişlerdir. Bu durumun da katılımcıların yaşlarının farklı olup

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

öğretimin sorumluluğunu alma bilincinde olmamaları, veli ilgisizliği, internet yetersizliği, dil sorunu gibi nedenlerden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

8. Uzaktan eğitimde dil becerilerine dair sunulan görüşlere göre öğrencilerin en çok yazma ve okuma becerilerinde zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin en çok bu iki beceride zorlanmalarının sebebinin 3. sınıf olmalarına rağmen okuma ve yazmayı uyum sınıflarında öğrenmeye başlamış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerin okuma ve yazmayı küçük ekrandan takip etmelerinin onların öğrenme durumlarını olumsuz etkilediği saptanmıştır. Yurdagül ve Duman (2021), Şengül (2021), Kaplan Alptekin (2021), Karakuş vd. (2020), Aydın ve Erol (2021) ve İskender'in (2021) uzaktan eğitim sürecinde en olumsuz etkilenen becerilerin konuşma ve yazma olduğu ve bunların geliştirilmesi gerektiği yönündeki tespitleri bu çalışmayı desteklemektedir. Karatay, Kaya ve Başar (2021); Sarıçam, Özdoğan ve Topçuoğlu Ünal (2020) uzaktan eğitimde yazma becerisinin gelişmediğini ve anında dönüt-düzeltilme vermenin zor olduğunu ortaya koymuşlardır. Öğrencilerin yazma ve okumadan sonra konuşmada zorlandıkları belirlenmiştir. Özellikle salgın döneminde Türkiye'ye yeni gelmiş olan bazı öğrencilerin dil bilmemeleri nedeniyle konuşma becerilerinde zorlandıkları anlaşılmaktadır. Yine evin fiziki koşullarından kaynaklı ses ve dil bilmeme nedeniyle eş zamanlı derslerde konuşma eğitiminin olumsuz etkilendiği görülmektedir.

Bu araştırmada ortaya çıkan COVID-19 salgını döneminde yabancı öğrencilere uzaktan Türkçe öğretimine dair görüşler, literatürdeki diğer çalışmaların sonuçlarıyla genelde benzerlik göstermekte, bazı noktalarda farklılaşmaktadır. Yaşanan sorunların genel olarak benzer olduğu söylenebilir ancak bu çalışma PIKTES uyum sınıflarındaki göçmen ilkökul öğrencileri ile yapılmış olup literatürdeki çalışmaların büyük çoğunluğu üniversitedeki öğrenci ve öğretmenlere yöneliktir. Bu yüzden ortaya çıkan sonuçlar da farklı eğitim kademelerinden kaynaklı olarak değişiklikler göstermektedir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Öneriler

Çalışmada ulaşılan sonuçlardan hareketle öneriler aşağıda sunulmaktadır:

1. Öğrencilerin okul ortamından bir süre ayrı kalmaları durumunda öğretmenlerin psikolojik danışman ve rehber öğretmenleri ile iş birliği yaparak öğrencileri ilk etapta motive etmeleri, öğrencilerin kaygılarını sakinleştirmeleri gerekebilir.
2. Öğrencinin öğretici ile yeterli etkileşimi açısından öğreticinin belirleyeceği saat ve sürelerde öğretici ulaşılabilir olmalı, öğrenci ile iletişim hâlinde olmalıdır.
3. Öğrencinin, akranları ile motive olabilmesi ve birlikteliği hissedebilmesi için imkanlar dahilinde eş zamanlı derslerde etkileşim hâlinde olmaları için yeterli zaman ayrılmalıdır.
4. Çalışmaya göre öğrencilerin sırasıyla yazma, okuma ve konuşma becerilerinde zorlandıkları tespit edilmiş olup kolaylaştırabilmek için düzeylerine uygun eğlenceli, çok uyaranlı, etkileşimli içerikler; oyunlaştırılmış programlar, şarkı, film, video, görseller gibi materyaller üretilmeli veya olanlar kullanılmalıdır.¹¹
5. Derslerden sonra video kayıtları alınmalı ve bu kayıtlardan ders tekrarı yapabilmeleri için öğrenciler motive edilmeli, yönlendirilmeli, onlara sistem anlatılmalıdır.
6. Eş zamanlı dersler esnasında evin fiziki ortamından dolayı aksayan konuşma dersleri için WhatsApp uygulaması aracılığıyla kısa soru cevap ses kayıtları gönderilebilir ve öğrenciden de dönüt vermeleri istenebilir.
7. Ekonomik durumu yeterli olmayan öğrenciler için cihaz ve internet imkânı ilgili kurumlar aracılığıyla sağlanmalıdır.

---

¹¹ Öğreticinin dijital eğitim içeriği üretmek istemesi durumunda; LUMI H5P platformu, Toontastic, Nearpod, Hot Patatos gibi uygulamalar önerilebilir. Öğreticinin var olan uygulamaları kullanmak istemesi durumunda; Yunus Emre Enstitüsü Türkçe Öğretim Portalı, Derslig, Ders Ekranda, Ders Köşem, Edhol, Walword, Youtube Adisebaba Masalları önerilebilir.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

8. MEB ve YÖK telefon şirketleri ile böyle süreçler için 8 GB Uzaktan Eğitime Destek kotasını artırmalıdır. İlgili kurum, kuruluşlar tarafından alt yapı güçlendirilmelidir.
9. EBA portalına giriş yapabilmek için ara yüzü yabancı dillerde tanıtan bir kılavuz veya dil seçeneği sağlanmalıdır.¹²
10. Uzaktan eğitim gibi durumlarda tercümanlar görevlendirilerek hem öğrenci hem veliler daha çok bilgilendirilmelidir.
11. Okuma-yazma bilmeyen yabancı öğrenciler için ilk okuma-yazma kitapları, içerikleri, materyalleri hazırlanmalı ve mevcut olanlar zenginleştirilmelidir.
12. Bu çalışma Konya ilinde uyum sınıfları kapsamında eğitim öğretim gören ve salgın sürecinde 3. sınıf olup uzaktan eğitim alan 4 okulda yapılmıştır. Uyum sınıfı dışında olan ve diğer uyruklardan katılımcıların da yer aldığı, farklı illerde ve farklı kademelerdeki yabancı öğrencilerle mevcut şartlara göre çalışma yapılmalıdır.

Kaynakça

- Akgül, G. & Oran, M. (2020). Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 15-37.
- Altun Ekiz, M. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin karantina dönemindeki uzaktan eğitim ile ilgili görüşleri. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi*, 2(S11), 1-13.
- Arıcı, B. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının Millî Eğitim Bakanlığı öğretmenlerinin uzaktan (eba, zoom, meet vb.) programlar üzerinden yaptıkları canlı derslere ilişkin görüşleri. *TURAN-CSR International Scientific*, 13(49),238-246.
- Arslan, K., Görgülü Arı, A. & Hayırkanat, M. (2021). Covid-19 Pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri. *Ulakbilge* 57, 192–206. doi:10.7816/ulakbilge-09-57-03.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Aydın, E. & Erol, S. (2021). *The views of Turkish language teachers on distance education and digital literacy during covid-19 pandemic. International Journal of Education & Literacy Studies*, 9(1), 60-71. <http://dx.doi.org/10.7575/aiac.ijels.v.9n.1p.60>.

Başaran, M. & Benseghir, R. (2021). Uzaktan eğitimle Türkçe öğrenme sürecinde A1 düzeyindeki Arap öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerileri. *Temel Eğitim Dergisi*, 12, 18-24. <https://doi.org/10.52105/temelegitim.12.2>.

Bataineh, K. B., Atoum, M. S., Alsmadi, L. A. & Shikhali, M. (2021). *A silver lining of coronavirus: Jordanian universities turn to distance education. International Journal of Information and Communication Technology Education*, 17(2), 138-148.

Bozan, M. A., Anagün, Ş. S. & Anılan, H. (2022). Suriyeli öğrencilerin eğitiminde görevli öğretmenlerin COVID-19 salgınındaki deneyimleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 7(1), 25-48.

Börü, N. & Boyacı, A. (2016). Göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim ortamlarında karşılaştıkları sorunlar: Eskişehir ili örneği. *Turkish Studies*, 11(14), 123-158.

Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage.

Çalışır, M ve Özaslan, H. (2021). Yabancı uyruklu öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi: Bir durum çalışması. *RumeliDe Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö10, 192-213. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1011389>

Çelik, S. & Kardaş İşler, N. (2020). Göç mağduru Suriyeli öğrencilerin COVID-19 salgını sürecindeki öğrenme deneyimleri. *Millî Eğitim*, 45(1), 783-800. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.783048>.

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Dayan, G & Temur, M. (2021) Göçmen Öğrencilere COVID-19 salgını sürecinde ilk okuma ve yazma öğretimi. *USOS Tam Metin*, 137-148
<http://usos.soedernegi.org/Home/ArticleAbstract/130ad175-ebbe-4d8b-9eeb-a6259df41cb5?ArchiveGuid=9dc3bdf1-3785-481a-acd6-6ae3f6ec8cb1>

Dikmen, S. & Bahçeci, F. (2020). Covid-19 Pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 78-98.
<https://doi.org/10.33907/turkjes.721685>

Duman, N. S. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112. Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi.

EBA, (2023).
https://www.eba.gov.tr/?gclid=CjwKCAjw52mBhB5EiwA05YKo4xrYbtiUGfwQMGRokBpPDyNkEKk9xU9CQ2nI_eLgxAohiLcjjUTthoCU3oQAvD_BwE

Emin, M. N. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: temel eğitim politikaları. *Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Analiz Dergisi*, 153, 4-25.

Er, M. & Demir, T. (2019). Simülatif Türkçe öğretim sistemlerinin geliştirilmesi. [F. Ağca, A. Koç (Eds.)], X. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu Bildiri Kitabı (ss.603-607).

Eraslan, F. ve Yücel, D. (2021). Ortaöğretim Öğrencilerinin Uzaktan Yabancılara Türkçe Öğretimine Bakışı (Kazakistan ve Bosna-Hersek Örnekleri). *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (26), 483-4.

Erfidan, A. (2019). Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi örneği. Balıkesir:

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].

Eroğlu, A. & Okur, A. (2021). Yabancı dil olarak Türkçeyi uzaktan öğretmenlerin uzaktan öğretime ilişkin metaforik algıları. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (Ö10)*, 325-338. DOI: 10.29000/rumelide.1011455.

Eroğlu, S. & Topal, M.; Özcan, E (2021). Türkçeyi yabancı dil olarak öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşleri: Sakarya Üniversitesi Tömer örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (Ö10)*, 461-479. DOI: 10.29000/rumelide.1012470.

FATİH Projesi. (2022). <http://fatihprojesi.meb.gov.tr/>

Güngör, H., Çangal, Ö. & Demir, T. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak uzaktan öğretimine ilişkin öğrenci ve öğretici görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40(3)*, 1163-1191.

Işık, Ö. F. & Işık, P. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin uzaktan Türkçe öğrenimleri üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 11(3)*, 1130-1149: Uzun, S.,

İskender, M. E. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde uzaktan eğitim derslerine ilişkin deneyimler. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (22)*, 96-117. DOI: 10.29000/rumelide.885523.

Kaplan Alptekin, T. (2021). *Teachers' Views on the Status of Syrian Students Learning Turkish Online During Covid-19 Pandemic, International Journal of Education Technology and Scientific Researches, 6(16)*, 1948-2007. DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.396>

Karacaoğlu, M., Karakuş, N., Esendemir, N. & Ucuzsatar, N. (2021). Uzaktan eğitim üzerine bir araştırma: Türkçe öğretmenleriyle mülakatlar. *International Journal of Language Academy, 9(1)*, 124-144.

Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N. & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, 2020.19*, 220-241

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

Karatay, H. & Kaya, S.; Başer, D. (2021). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde uzaktan eğitime yönelik öğrenci görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (24), 223-232. DOI: 10.29000/rumelide.995286.

MEB. Uzaktan eğitim. (2021). <https://uzaktanegitim.meb.gov.tr/>.

Özer, B. & Üstün, E. (2020). Evaluation of students' views on the covid-19 distance education process in music departments of fine arts faculties. *Asian Journal of Education and Training*, 6 (3), 556-568. <https://doi.org/10.20448>

PIKTES, (2023). <https://PIKTES.gov.tr/cms/Home/Hakkimizda>

Pınar, M. A. & Dönel Akgül, G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*,10 (2), 461-486. doi: 10.26579/jocress.377.

Saban, A. & Ersoy, A. (2016). *Eğitimde nitel araştırmalar desenleri*. Anı.

Sarıçam, İ., Özdoğan, Ü. & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Uzaktan eğitim bünyesindeki Türkçe dersinin uygulanmasına yönelik öğretmen görüşleri. *Turkish Studies - Education*, 15(4), 2943-2959. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.42919>.

Sari, T. & Nayir, F. (2020). Challenges in distance education during the (covid-19) pandemic period. *Qualitative Research in Education*, 9(3), 328-360. <https://doi.org/10.17583/qre.2020.5872>

Schonlau, M., Ronald, D. F. & Marc, N. E. (2002). *Conducting research surveys via email and the web*. Rand

Sığın, S. (2020). Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesi konusunda öğrenciler ve öğretim elemanları ne düşünüyor? :Tek durumlu bir örnek olay çalışması. Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi].

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

- Şengül, K. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 24, 174-222. DOI: 10.29000/rumelide.995482.
- Şeren, N. & Okur, F. (2021) Uzaktan eğitim ile öğrenime başlayan yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları uyum sorunları. 19th International Primary Teacher Education Symposium (IPTES 2021) / 12-14 November 2021.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Yılmaz, E., Mutlu, H. & Doğanay, G. (2020). Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği.
- Yurdakul, Y. & Duman, G. B. (2021). Uzaktan eğitimle Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde temel becerilerin gerçekleştirilebilirlik durumunun öğretici görüşleri üzerinden değerlendirilmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (23), 167-186. DOI: 10.29000/rumelide.953696

Extended

Türkiye has received intense immigration from the neighboring country as a result of the Syrian civil war, which started on March 15, 2011. Majority of the incoming asylum seekers are children according to Immigration Administration data. Some projects with European partners have been implemented by the Ministry of National Education in order for these children to continue their education without interruption,. The Project for Supporting Inclusive Education for Children in the Turkish Education System (PIKTES) is one of these projects. The COVID-19 epidemic, which spread from Wuhan, China to the world in 2019, has brought new problems in the field of education, as in every field. Due to the epidemic in question, it has become necessary to switch to distance education at all levels of education. There has also been a transition to distance education in the courses carried out within the scope of the Project for Supporting Inclusive Education for Children in the Turkish Education System (PIKTES). However, no study has been identified that addresses the process from the learners' perspective. It is thought that this research will contribute to the field by revealing the experiences of one of the stakeholders of the project and the learners at its center during the distance education process.

This study, which is a qualitative research model aimed at revealing perceptions and events in their natural environment, from a realistic and holistic perspective, by using data collection methods such as observation, interview and document analysis (Yıldırım & Şimşek, 2016), was designed in accordance with the phenomenology pattern. In this study, it is tried to reveal the opinions of Syrian, Iraqi and Afghan 4th

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eğitim Sisteminde Çocuklar İçin Kapsayıcı Eğitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eğitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

grade students (9-10 age group) who are studying in the adaptation class within the scope of PIKTES, regarding the education process carried out remotely due to the COVID-19 global epidemic. The study group consists of 15 learners of Syrian, Iraqi and Afghan nationality who have experienced the distance learning process of Turkish in the PIKTES adaptation classes of three different public schools in Konya during the 2021-2022 academic year and have passed the 4th grade.

As stated by Yıldırım and Şimşek (2008), the data of the research were collected through focus group interviews, which have an important function in qualitative data collection, in cases where the researcher thought that the data to be collected would be richer. Before collecting the data, necessary permissions were obtained from Mersin University Ethics, Social and Human Sciences Ethics Committee and then from Konya Provincial Directorate of National Education. After obtaining the necessary permissions from the institutions, focus group interviews were held with learners of Syrian, Iraqi and Afghan nationality who studied in the integration class during the distance education process. Before data was collected, brief information was given about the purpose of the research. In this context, it was stated to the participants that a voice recording would be made during the interview, that the data would not be shared with third parties in any way while reporting the research findings, and that they could be informed about the research results. In addition, documents indicating that the participants participated in the focus group discussion voluntarily were also obtained. In this context, consent forms filled and signed by the students' parents were also collected. Content analysis technique was used to analyze the data obtained as a result of the studies. Content analysis is defined as a systematic, renewable technique in which some words of a text are summarized into smaller categories with coding based on certain rules. It is a technique in which inferences are made for the objective and systematic recognition of certain features of a message. Frequency and percentage are generally used in interpreting the data obtained as a result of content analysis (Büyüköztürk et al., 2016). The collected data were divided into themes, codes and categories within the framework of content analysis through the program called MAXQDA. Excerpts from the opinions of the participants are presented.

When the collected data is examined, it is seen that the teacher-learner interaction during the distance education process is partially present through EBA and WhatsApp, but even though there is communication in synchronous lessons, the learners miss their teachers and want to be physically close to them. It has been determined that learner-learner interaction in distance education is sometimes established during synchronous lessons. The small number of learners in live lessons has made it easier for instructors to deal with their learners one-on-one. Learners who did not know the language were able to participate in the course, thanks to some of the learners translating for their friends who did not speak Turkish. However, it was determined that the learners' turning off the microphone and camera in distance education courses due to the physical conditions of their homes and noise restricted interaction. Students were asked whether they interacted with the content and it was determined that learner-content interaction (via WhatsApp, EBA) partially existed in distance education. When the students' simultaneous attendance to classes during the distance education process was examined, it was determined

COVID-19 Küresel Salgını Sürecinde Türk Eēitim Sisteminde ocuklar İçin Kapsayıcı Eēitimin Desteklenmesi Projesi (PIKTES) Kapsamında Öğretici ve Öğrencilerin Uzaktan Eēitimle Türkçe Öğretimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Sevil YAVUZTÜRK-İsmail Yavuz ÖZTÜRK

that they had problems attending and attending classes simultaneously due to reasons such as internet-related problems and device shortages, being sick, the device they needed to attend classes being used by their parents or siblings at that time, not being able to wake up in the morning, being directed to housework, and being responsible for the care of their younger siblings. According to the learners, it was stated that face-to-face education is better than distance education. It has been determined that learners do not watch course recordings for various reasons (generally considering attending simultaneous classes sufficient, fatigue, boredom, indifference, not being aware of the recording, lack of internet access). According to the opinions presented about language skills in distance education, it has been revealed that learners have the most difficulty in writing and reading skills.